

Сполучник. Вправи на закріплення.

Вправа 1.

Складіть і запишіть речення з поданими частинами.

1. ... , проте зробив добре.
2. Думав про те, ...
3. ... , зате зібрали гарний урожай.
4. Я люблю його за те, ...
5. Як би я хотів, ...
6. Якби я мав вільний час, ...
7. Щоб бути здоровим, ...
8. Що б тобі розповісти про ... .
9. Незважаючи на те, ...
10. Не зважаючи на дощ, ...

Вправа 2. Запишіть прислів'я, вставляючи на місці крапок пропущені сполучники. З'ясувати функцію кожного з них. Пояснити вживання розділових знаків.

- 1) Наука в ліс не веде, ... з лісу виводить.
- 2) ... добре жити, треба працю любити.
- 3) ... такий до роботи, ... до розмови.
- 4) В очі любить, ... за очі гудить.
- 5) М'яко стелить, ... твердо спати.
- 6) Не той урожай, ... в полі, а той... в коморі. (Нар. творч.)

Довідка: що, а, як, щоб, проте, що, якби, та.

Вправа 3. Запишіть речення. Випишіть у дві колонки сполучники сурядності та підрядності.

- 1) Вже й місяць підбився височенько, вийшов з-за дерев у ярку та й став посеред неба.
- 2) А в сторожці пахло сонцем, що цілий день угрівало долівку та стіни сухими теплими ящиками з-під насіння та деревієм. (Гр. Тютюнник)
- 3) Насувалася ніч, але гомін на полях не стухав. (Марко Вовчок)
4. День був ясний, сонячний, проте холодний. (Ю. Мушкетик)
5. Листя щодалі, то більше опадало. (Д. Міщенко)

Вправа 4. Допишіть речення так, щоб вийшли складні. Вживайте сполучники сурядності.

- 1) По землі побігли веселі струмки, ...
- 2) Небо було чисте, ...
- 3) Земля розцвітала, ...
- 4) Чувся веселий пташиний спів, ...

Вправа 5. Подані вирази Замініть стійкими словосполученнями з парними сполучниками сурядності ні — ні.

Зразок: розгубитися, не знаючи, що робити — ні в сих, ні в тих.

- 1) Сказати не влад, недоречно.
- 2) Дуже переляканий, вражений, здивований.
- 3) Безпричинно, безпідставно приставати.
- 4) Надзвичайно втомитися.

Довідка: ні рук, ні ніг не чути; ні з сього, ні з того; ні живий, ні мертвий; ні в тин, ні в ворота.

Домашнє завдання :

Перепишіть, розкриваючи дужки. Поясніть правопис сполучників.

1. Як (би) не крутила хуртовина, блисне промінь — крига розтане (З. Гончарук). 2. Як (би) я була зіркою в небі, я б не знала ні туги, ні жалю (Леся Українка). 3. Що (б) прийшло на землю сподіване щастя, треба великої праці (М. Коцюбинський). 4. Вітри проспівують над хвилями нив про (те), як в негоду він край боронив (П. Усенко). 5. Як (би) оті проміння золоті у струни чарами якими обернути, я б з них зробила арфу золоту (Леся Українка). 6. Де б він не був, що (б) з ним не трапилося, звик ніколи не схилити голову (Петро Панч). 7. Блискавки тримав поет в руці — то (ж) блискавки він кидав із трибуни (П. Тичина). 8. Хотіла б я піснею стати у сюю хвилину ясну, що (б) вільно по світі літати, що (б) вітер розносив луну (Леся Українка). 9. У мене одна думка: як (би) нам нашу красну мову так високо підняти, як підняв її Шевченко у пісні (Панас Мирний). 10. На те й лихо, що (б) з тим лихом боротися (Т. Шевченко). 11. Скорить повинні дощову ми непокірну хмару, — то (ж) сіймо у ріллю нову пшеницю яру (М. Рильський).